

Uvodno obraćanje visokog predstavnika i posebnog predstavnika Europske unije, Miroslava Lajčaka, na Konferenciji o sektoru rada i zapošljavanja u Bosni i Hercegovini

Integracija u EU podrazumijeva otvaranje novih radnih mjesta

Dame i gospodo,

Dozvolite mi da, prije svega, izrazim zadovoljstvo što sudjelujem na ovome skupu na kojemu su prisutni sudionici u sektoru rada i zapošljavanja u Bosni i Hercegovini. Također, koristim priliku da zahvalim predstavnicima ovog sektora, koji su doputovali iz drugih europskih zemalja, te našim kolegama iz Bruxellesa na sudjelovanju na ovome okruglom stolu.

Danas želim istaknuti dvije stvari:

Prva je da proces europskih integracija ima izravan i dinamičan utjecaj na stvaranje radnih mjesta; a kao drugo, istaknuo bih da poslodavci, sindikati i vlasti moraju

uskladiti svoje aktivnosti kako bi ubrzali pozitivan učinak.

U Bosni i Hercegovini, sve do danas, nije bilo dovoljne usuglašenosti politike u sektoru rada i zapošljavanja i rezultati su bolno očiti: masovna nezaposlenost i društvene posljedice bacaju dugačku sjenu preko zemlje.

Nedavno sam završio iscrpne konzultacije s građanima Bosne i Hercegovine. Održali smo javne debate u 17 gradova diljem zemlje i čuli od građana što smatraju najvećim izazovima s kojima se suočava njihova zemlja i što misle da bi trebalo uraditi kako bi se uhvatili u koštac s ovim izazovima. Nije iznenađenje to što su pitanja, koja su pokrenuli građani, upravo ona pitanja koja se odnose na svakodnevne probleme – govorili su o nezaposlenosti, o kriminalu i korupciji, govorili su o alarmantnom stanju u polju socijalne zaštite, uključivši nedovoljna financijska sredstva za školstvo i neučinkovito zdravstvo.

Do danas, većina građana uopće nije bila informirana o tome da se europske integracije upravo bave tim problemima. Ukoliko uspješno prenesemo poruku – da članstvo u EU donosi poboljšanja u svakodnevnome životu, poboljšanje uvjeta za rad i zaposlenje – izgradićemo potporu javnosti za brže promjene. To bi trebalo potaći političare da eliminiraju ili zaobiđu zapreke u ovom procesu.

Stvaranje poslova i EU

Specifično je to da u sektoru rada i zapošljavanja proces integracija zahtijeva više fleksibilnosti u smislu funkcioniranja tržišta rada. Drugim riječima, radnici bi trebali biti u mogućnosti prijaviti se na konkurse bilo gdje u zemlji, pitanja zdravstvenog i mirovinskog osiguranja ne bi trebala biti zapreka. Prednosti adekvatnog funkcioniranja tržišta rada su jasne i za radnike i za poslodavce: veće su mogućnosti za posao i poduzeća će moći iskoristiti kadrove,

koji postoje u Bosni i Hercegovini, ali su ućahureni u suvišnu birokraciju.

Moram istaknuti da je ovo jedan od kratkoroćnih uvjeta:

Cilj je vrlo praktićan – stvoriti više prilika za bolje poslove i pomoći poduzećima u Bosni i Hercegovini da budu konkurentnija.

Još jedan od kratkoroćnih ciljeva jest razvijanje mehanizama za socijalni dijalog – okupljanje sindikalaca, poslodavaca i organa vlasti u proces konzultacija i pregovora o pitanjima zapošljavanja.

U okviru procesa pristupanja Europskoj uniji, Bosna i Hercegovina treba stvoriti dosljedan pravni i institucionalni okvir za mala i srednja poduzeća, što podrazumijeva formiranje foruma za dijalog i konzultacije u ovoj oblasti.

Ovaj akcent na mala i srednja poduzeća počiva na iskustvu. Stvaranje radnih mjesta u Europskoj uniji u proteklih 25 godina gradilo se na potpori malim i srednjim poduzećima i upravo ove kompanije sada omogućuju zaposlenje za 65 milijuna ljudi, što predstavlja dvije trećine ukupnoga broja radnih mjesta u privatnome sektoru država ćlanica EU.

Svi uvjeti za pristupanje u ćlanstvo, koje sam upravo spomenuo, u sukladnosti su s Lisabonskom agendom, koja je pokrenuta 2000. godine i treba biti u potpunosti provedena do 2010. godine. Lisabonska agenda ima za cilj stvaranje radnih mjesta diljem kontinenta, tako što razvija dinamićnu privredu, baziranu na znanju i zdravoj konkurenciji. Europski parlament je u svom komentaru na provedbu Strategije tijekom 2005. godine zabilježio da su „održiv razvoj i zapošljavanje najvaćniji ciljevi Europske unije.“

Ovo bi bila samo prazna fraza da nije popraćena razboritim i konkretnim politikama koje donose pozitivne rezultate.

Međutim, jeste popraćena razboritom i konkretnom politikom i ima pozitivne rezultate.

U slučaju malih i srednjih poduzeća, na primjer, Europa je unaprijedila pristup financijama za mala i srednja poduzeća, olakšala istupanje na tržište, promovirala poduzetništvo i dobru praksu, pomagala malim poduzećima da nađu svoje mjesto na međunarodnom tržištu, pospješila dijalog s predstavničkim tijelima malih i srednjih poduzeća.

Sada Bosna i Hercegovina mora učiniti istu stvar.

Neki bi promatrači mogli dignuti ruke i kazati da se u ovoj zemlji kratkoročno ne mogu postići osnovne stvari, kao što je reduciranje birokracije ili uklanjanje zapreka za mobilnost radnika.

U odgovoru na taj argument mogu kazati da je ovo jako važan zadatak i zato moramo uraditi sve da bude riješen u kratkom roku.

Bosni i Hercegovini je potrebna strategija za stvaranje radnih mjesta, i to odmah.

U praktičnom smislu, zajedno sa razvojem malih i srednjih poduzeća i dijalogom o ekonomskim i društvenim pitanjima, proces priključenja Europskoj uniji podrazumijeva i korake koji će pomoći učinkovitost bosanskohercegovačke strategije zapošljavanja.

Građani s kojima sam se susreo u svim gradovima u BiH jasno su kazali da je nezaposlenost u centru problema ove zemlje. Oni koji nemaju posao su u očajnom položaju, dok oni koji imaju posao, moraju prevazilaziti poteškoće u radu, od neodgovarajućih plaća do neodgovarajućih standarda zaštite na radu.

Građani zahtijevaju da se ta pitanja rješavaju bez odlaganja.

Realna strategija zapošljavanja

Trenutačno su pitanja zapošljavanja u nadležnosti ministarstva rada, koja su prekomjerno opterećena, a resursi su im posvećeni različitim načinima pomoći koja je neophodna nezaposlenima. Uredi za zapošljavanje i njihovi socijalni partneri ne koordiniraju napore na učinkovit način, time su oslabljeni njihovi kapaciteti i mogućnost da ostvare pomak u ogromnom izazovu pred kojim se nalaze.

Istodobno, pitanjima rada i zapošljavanja se na državnoj razini bavi Ministarstvo civilnih poslova, koje mora rasporediti svoje skromne resurse putem različitih nadležnosti.

Napredak se može postignuti, no, da bi se postigli rezultati, Ministarstvo civilnih poslova, ministarstva rada, agencije za rad i zapošljavanje, svi relevantni sudionici iz sindikata, udruženja građana i radnika, moraju uskladiti svoje djelovanje.

Nadam se da će ovaj okrugli stol donijeti konkretne prijedloge za bolju koordiniranost koja će se moći uspostaviti već u narednih nekoliko mjeseci.

Iskustvo europskih zemalja pokazuje da usvajanje strategije zapošljavanja i razvijanje socijalnog dijaloga, na primjer, putem Ekonomskog i socijalnog vijeća, pomaže stvaranju radnih mjesta, a stvaranje radnih mjesta mora biti glavni cilj ovoga skupa, ali i ekonomske politike u zemlji.

Hvala vam.